

Vlaams
Parlement

ingediend op **1871** (2018-2019) – Nr. 2
18 maart 2019 (2018-2019)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door Jan Van Esbroeck

over het ontwerp van decreet

houdende instemming met de overeenkomst
inzake strategisch partnerschap
tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds,
en Japan, anderzijds,
ondertekend te Tokio op 17 juli 2018

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed:

Voorzitter: Rik Daems.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Marc Hendrickx, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Karim Van Overmeire, Manuela Van Werde;

Sabine de Bethune, Vera Jans, Ward Kennes, Johan Verstreken;

Rik Daems, Herman De Croo;

Tine Soens, Güler Turan;

Wouter Vanbesien.

Plaatsvervangers:

Cathy Coudyser, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Elke Sleurs, Sabine Vermeulen;

Karin Brouwers, Griet Coppé, Joris Poschet, Valerie Taeldeman;

Jean-Jacques De Gucht, Marnic De Meulemeester;

Renaat Landuyt, Steve Vandenberghe;

Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;

Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

1871 (2018-2019) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

De Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed besprak op 12 maart 2019 het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst inzake strategisch partnerschap tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Japan, anderzijds, ondertekend te Tokio op 17 juli 2018.

1. Toelichting door Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed

Minister-president *Geert Bourgeois* zegt dat een partnerschapsovereenkomst een traditioneel algemeen kaderakkoord is dat drie aspecten behelst: het politieke, het economische en de samenwerking in diverse andere domeinen. Deze overeenkomst tussen de Europese Unie (EU) en Japan dient de nieuwe juridische basis te worden van de relaties tussen de verschillende partijen.

De voorliggende overeenkomst volgt in belangrijke mate de inhoud van de kaderakkoorden die met gelijkaardige partners al werden gesloten, met name Zuid-Korea, Canada, Australië en Nieuw-Zeeland. Ook in dit geval gaat het om een samenwerkingsovereenkomst met een gemengd karakter.

2. Bespreking

2.1. Vragen en opmerkingen van de leden

Güler Turan beaamt dat het hier om een traditionele kaderovereenkomst gaat, zoals er al enkele werden besproken in deze commissie. Telkens heeft zijzelf daar een aantal bedenkingen bij geformuleerd. De EU heeft inmiddels ook een handelsakkoord gesloten met Japan, dat reeds door het Europees Parlement werd goedgekeurd, maar pas tijdens de volgende legislatuur hier aan bod zal komen.

In het voorliggende akkoord zijn ook bepalingen inzake mensenrechten en massavernietigingswapens opgenomen en die wijken af van de gebruikelijke formulering van dergelijke bepalingen in kaderovereenkomsten. België heeft een unilaterale verklaring afgelegd dat de in deze partnerschapsovereenkomst gebruikte formule niet als model kan dienen voor toekomstige kaderovereenkomsten, maar de Raad van State wijst erop dat het niet om een verklaring bij de overeenkomst gaat, maar om een verklaring die door België binnen het kader van de Raad van de Europese Unie werd afgelegd. De Raad van State merkt op dat dit aan de overeenkomst moet worden gelinkt en dat dergelijke eenzijdige verklaring niet volstaat. Kan daar wat achtergrondinformatie over worden gegeven?

Japan is uiteraard een belangrijke handelspartner en het is begrijpelijk dat men het pad wilde effenen voor het sluiten van een handelsakkoord, maar waarom was Europa bereid om in te gaan op de vraag van Japan om de formulering inzake mensenrechten aan te passen? En welke toegeving werd er eigenlijk gedaan op dat vlak?

Marc Hendrickx vindt het opvallend dat deze partnerschapsovereenkomst al vrij snel na de ondertekening hier ter goedkeuring wordt voorgelegd. Vaak duurt de goedkeuringsprocedure jaren, om niet te zeggen decennia. Japan is weliswaar de negentiende handelspartner van Vlaanderen, met belangen voor een waarde van ongeveer 3 miljard euro, wat toch aanzienlijk is. Het is op zich dan ook een goede zaak dat dit ontwerp van instemmingsdecreet al zo snel aan het parlement wordt voorgelegd.

Ward Kennes zegt dat de banden met Japan inderdaad belangrijk zijn. Naast deze overeenkomst inzake strategisch partnerschap is er ook nog een economische partnerschapsovereenkomst met Japan, en die legt nog meer gewicht in de schaal. De onderhandelingen over beide overeenkomsten zijn samen begonnen, maar voor de economische overeenkomst zijn de besprekingen niet zo snel gevorderd. Met name over de investeringsovereenkomst en de bescherming daarvan waren er discussies. Kan worden toegelicht wat de stand van zaken is van de onderhandelingen over het geschillenmechanisme ter bescherming van de investeringen in dat tweede verdrag?

Güler Turan merkt nog op dat de voorliggende overeenkomst ook voorziet in de oprichting van een gemengd comité. Daardoor kan de samenwerking worden uitgebreid tot terreinen die niet in de overeenkomst zijn vermeld, op voorwaarde dat zij in overeenstemming zijn met de doelstellingen van deze kaderovereenkomst. Het gevaar dat daarbij bestaat is dat er geen parlementaire toets komt en dat is toch wat zorgwekkend. Ook de Raad van State heeft daar een opmerking over gemaakt: "Gelet op het gemengde karakter van de overeenkomst kunnen de aangelegenheden die ter sprake komen in het gemengd comité ook betrekking hebben op aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de gemeenschappen en de gewesten behoren, zodat bijzondere afspraken zullen moeten worden gemaakt over de vertegenwoordiging en de standpuntbepaling in het gemengd comité." Nu gebeurt dat via de Directie-Generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE) van de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, maar de snelheid en de adequaatheid van die zogenaamde DGE-coördinatie liet de afgelopen jaren geregeld te wensen over. Is dit geen goede gelegenheid om werk te maken van een betere regeling voor dat gemengd comité? Of misschien is het nog beter om dat comité niet op te richten en wijzigingen opnieuw voor te leggen aan het parlement, dat uiteindelijk toch de verantwoordelijkheid draagt?

2.2. Antwoorden van minister-president Geert Bourgeois

Minister-president *Geert Bourgeois* verwijst in verband met de vraag van *Ward Kennes* naar het advies van het Europees Hof van Justitie in de EU-Singapore-zaak. De onderhandelingen lopen momenteel nog over het investeringsverdrag met Japan, maar aangezien het Europees Hof stelde dat de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten een gemengde bevoegdheid is, zal daarover uiteindelijk wel de parlementaire goedkeuring moeten worden gevraagd.

Wat het gemengd comité betreft, zegt hij dat de Vlaamse Regering vragende partij is voor een herziening van dit samenwerkingsakkoord, maar dat er dienaangaande geen enkele beweging is op het federale niveau. Intussen worden de afspraken inderdaad gemaakt via de DGE-coördinatie. Of een gemengd comité op zich een beter instrument zou zijn, is niet zeker, belangrijk is dat de Raad van State zegt dat er een onderscheid moet worden gemaakt. Als het gaat om een uitbreiding van de overeenkomst, dan moet die worden voorgelegd aan de parlementen. Als het gaat over een toepassingsgebied dat niet tot een uitbreiding van de overeenkomst leidt, dan kan daarover afstemming gebeuren binnen het gemengd comité.

Inzake de bepalingen over de mensenrechten en de massavernietigingswapens is het zo dat Japan zich om een of andere reden heeft verzet tegen het opnemen daarvan op de geëigende plaats. Dat heeft dan tot een compromisformulering geleid, waarvan België en Frankrijk hebben gezegd dat de gebruikte formule niet als model kan dienen voor toekomstige kaderovereenkomsten. Belangrijk is echter vooral dat Japan er wel akkoord mee is gegaan om de bepalingen op te nemen in het verdrag, bij het artikel over de geschillenbeslechting. Artikel 43.4 stipuleert: "De partijen zijn van oordeel dat een bijzonder ernstige en zwaarwe-

gende schending van de verplichtingen als beschreven in artikel 2, lid 1, en artikel 5, lid 1, die respectievelijk een essentieel onderdeel vormen van de grondslag van de samenwerking in het kader van deze overeenkomst, waarvan de ernst en de aard zo uitzonderlijk is dat zij een bedreiging vormt voor de vrede en de veiligheid en internationale gevolgen heeft, kan worden aangepakt als een bijzonder dringend geval.” De grond van de overeenkomst is dus dezelfde gebleven, maar de passus staat op een andere plaats.

2.3. Bijkomende vragen en antwoorden

Güler Turan merkt op dat het om een gemengd comité EU-Japan gaat. Zoals de Raad van State opmerkt, kan het ook gaan om aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de gemeenschappen en de gewesten behoren en bovendien kan het gemengd comité de samenwerking uitbreiden. Het risico bestaat dan dat er niet wordt teruggekoppeld naar het parlement. Door de overeenkomst nu gewoon goed te keuren, verandert er op dat vlak niets.

Het is een goede zaak dat België en Frankrijk een verklaring hebben afgelegd maar, zoals ook de Raad van State opmerkt, maakt dat geen deel uit van de overeenkomst. Om die reden zal zij zich bij de stemming onthouden.

Minister-president *Geert Bourgeois* bevestigt dat het gemengd comité betrekking heeft op de samenwerking EU-Japan. De Raad van State stelt dienaangaande dat de vertegenwoordiging en de standpuntbepaling namens België in een samenwerkingsakkoord moeten worden geregeld. Bij gebrek daaraan, wordt er gewerkt met de DGE-coördinatie. Dat is suboptimaal, maar het is wel de bestaande regeling. Nu ontbreekt, ook in het kader van de Europese Raden, een akkoord over een vertegenwoordiging op grond van de bevoegdheden van de diverse entiteiten.

Jan Van Esbroeck vraagt of de door Güler Turan aangekondigde onthouding mag worden geïnterpreteerd als wantrouwen ten aanzien van Japan als partner.

Güler Turan antwoordt dat zij louter uitgaat van wat er in de voorliggende overeenkomst is opgenomen. Er is geen sprake van een vertrouwensbreuk, maar zij vindt het niet aanvaardbaar dat er inzake de bepalingen over mensenrechten en massavernietigingswapens een uitzondering werd toegestaan.

3. Stemming

3.1. Artikelsgewijze stemming

De artikelen 1 en 2 van het ontwerp van decreet worden aangenomen met 9 stemmen bij 1 onthouding.

3.2. Stemming over het geheel

Het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst inzake strategisch partnerschap tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Japan, anderzijds, ondertekend te Tokio op 17 juli 2018 wordt eveneens aangenomen met 9 stemmen bij 1 onthouding.

Rik DAEMS,
voorzitter

Jan VAN ESBROECK,
verslaggever